

Pred nami je razgrnjen predosnutek nove jugoslovanske ustave

Pred nami je razgrnjen predosnutek Ustave Federativne socialistične republike Jugoslavije (vsak bralec našega lista ga je dobil že v minulem tednu). S tem ko sta Zvezna ljudska skupščina in Zvezni odbor SZDL minuli teden po dvodnevem pretresu sprejela predosnutek Ustave, se je začela glede na pretečena leta (od sprejetja prve Ustave in Ustavnega zakona za leto 1953 nedvomno najmožnejša razprava pri nas. Po dvodnevni razpravi članov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega odbora Socialistične zveze so bila sprejeta načelna stališča predosnutka nove jugoslovanske ustave. Sklenjeno je bilo, da je s tem Ustava dana v široko javno razpravo, ki bo trajala do 10. decembra. Na podlagi tistega, kar je sporočeno, je mogoče razbrati, da ima javna razprava dva cilja: — prvič, da prispeva k dokončni redakciji besedila Ustave in

— drugič, da omogoči vsakemu državljanu, da se seznanj z duhom in vsebino nove Ustave.

Mišljenja in sugestije, ki bodo vzniknile med javno razpravo, kot tudi načelna stališča, obrazložena v prednártu, in mišljenja ter sugestije, ki so bile izražene na omejenem zasedanju, vse to služilo za končno izdelavo osnutka Ustave, ki jo bodo predložili skupščini.

Prepričani smo, da ne bo državljan pri nas, ki ne bi predosnutka prebral, saj se tičejo določbe Ustave vsakogar izmed nas. Razumljivo je, da bo tega ali onega zanimalo, kako bodo ustavna določila urejala nekatera konkretna vprašanja, na primer, kako bo z osebno lastnino, kako z dedovanjem, kako z zaposlovanjem delavcev v kmetijstvu, obrti itd. Toda kakorkoli je to razumljivo, bi bilo zgolj takšno ravnanje napak. Zda ob začetku razprave se zdi, da ne bi smeli prezreti nekaterih temeljnih postavk, na katerih je Ustava zasnovana.

Iz posameznih načel in členov predosnutka Ustave je mogoče razbrati, recimo, dvoje ugotovitev in sicer:

— da predosnutek Ustave ne izhaja od države, temveč od človeka in njegovega položaja in

— da je v njem samoupravljanje opredeljeno kot neodtujljiva pravica.

To sta dve značilnosti poleg številnih drugih seveda, ki jih lahko zaznamo v predosnutku, sta bistveno novi postavki, ki jih ne vsebuje nobena druga ustava na svetu.

Tovariš Edvard Kardelj je tedaj, ko je obrazlagal predosnutek nove Ustave, o tem med drugim dejal:

»Predosnutek nove Ustave ne izhaja od države kot za zmeraj dane in nespremenljive institucije, ki neomejeno vlaga nad državno lastnino in naj reže kruh državljanom ampak narobe — kot je ob neki priložnosti dejal tovariš Tito — od človeka, to je od človeka, ki je spričo družbene lastnine sredstev za proizvodnjo in družbenega samoupravljanja začel čedalje bolj postajati — sam svoje sreče kovač. Predosnutek izhaja od položaja človeka, njegove vloge, dolžnosti in odgovornosti v delu in ustvarjanju ter v delitvi, od družbeno-ekonomskih odnosov, ki se ustvarja-

jo v takšnih pogojih ter od materialnega in moralnega interesa človeka, da nenehno izboljšuje te odnose in njihovo materialno bazo. Nadalje izhaja predosnutek od vloge, položaja in odgovornosti organov družbenega samoupravljanja, v katerem prehaja interes človeka z delovnega mesta najbolj neposredno do izraza in to hkrati tako kot individualni interes kakor tudi skupni interes delovnega kolektiva. In naposled izhaja iz potrebe, (Nadaljevanje na 2. strani)

Pomurski

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 27. SEPT. 1962

Leto XIV. — Štev. 37 Cena 20 din

Slehnemu državljanu omogočiti udeležbo pri razpravah o novi ustavi

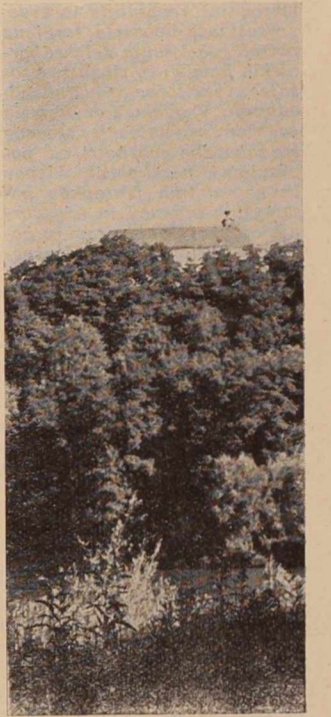
Tako kot vsi drugi listi, je tudi naše uredništvo posredovalo predosnutek nove zvezne ustave svojim naročnikom in bralcem v prilogi k prejšnji številki lista. Tako smo posredovali samo našim bralcem dvanajstbisoč izvodov predosnutka ustave. Če prištetjemo še naklade dnevnikov in drugih tednikov, ki so razširjeni v naši pokrajini, lahko trdi-

mo, da je prišlo med delovne ljudi Pomurja okrog 25.000 izvodov predosnutka nove ustave.

To je obenem začetek javne razprave o tem nadvse pomembnem našem zgodovinskem dokumentu. In že na začetku te razprave lahko zapišemo, da je zanimanje delovnih ljudi ob tem izredno.

To je tudi povsem razumljivo, saj je ustava, dana v razpravo nov dokument v razvoju naše družbe, ki je bil potreben spričo doseženih uspehov naše socialistične družbene ureditve. To je dokument, ki je nujno potreben za urejanje odnosov v našem nadaljnjem razvoju. In zato je tudi prav, da se z njim seznanijo vsi prebivalci Pomurja. Upamo, da je s tako široko akcijo — 25.000 izvodov predosnutka v Pomurju — omogočeno slehnemu državljanu, da se spozna z vsebino in namenom ustave.

Izredno zanimanje, opazno že med potekom razprav v zvezni ljudski skupščini, bo prav gotovo le še naraščalo ob konkretnih javnih razpravah. Javno diskusijo bodo vodile organizacije SZDL, sindikalne in druge organizacije in to na vseh področjih na terenu, v delovnih kolektivih, v strokovnih združenjih, društvi. Organizacija razprav je že v teku; na posvetovanju predsednikov občinskih odborov SZDL včeraj, na seji komisije za politično in idejno vzgojno delo pri Okrajnem odboru SZDL v ponedeljek, je bilo v ospredju mnenje: slehnemu državljanu omogočiti udeležbo pri razpravah o zvezni in republiški ustavi in občinskih statutih. Primerna mesta za to bodo prav gotovo tudi redne konference SZDL, ki so v okraju predvidene konec oktobra in v novembru.

Pogled na radgonski grad

Posvetovanje o najaktualnejših problemih sadjarstva v Pomurju

PO NOVIH POTEH

GOSPODARSKA ZBORNICA ZA OKRAJ MURSKA SOBOTA JE PRIREDILA MINULI PETEK V G. RADGONI SPORAZUMNO Z REPUBLIŠKO ZBORNICO IN S SODELOVANJEM KMETIJSKEGA INSTITUTA SLOVENIJE POSVETOVANJE O NAJAKTUALNEJŠIH PROBLEMIH SADJARSTVA V POMURJU. POSVETOVANJE JE VODIL PREDSEDNIK GOSPODARSKE ZBORNICE ZA OKRAJ MURSKA SOBOTA JOŽE SLAVIČ, PRISOSTVOVALI PA SO MU ŠTEVILNI STROKOVNJAKI IZ VSE SLOVENIJE TER PREDSTAVNIKI POMURSKIH OBCIN IN KMETIJSKIH ORGANIZACIJ.

O analizi stanja sadjarstva v Pomurju je poročal na posvetovanju inž. Lado Jerše, o perspektivah razvoja sadjarstva v Pomurju prof. dr. inž. Franc Adamič, o pomenu sodobne tehnike v sadjarski pro-

izvodnji inž. Lamberger, o plasmanu sadja Janko Lipovec, o sadnem izboru za Pomurje inž. Šiško in inž. Lekšanova, o vzgojnih oblikah pa inž. Modic. Ena izmed uvodnih ugotovitev tega posvetova-

nja je, da sta verjetno prenaseljenost in razdrobljenost parcel v Pomurju vzrok, da nismo v preteklosti posadili plantažnih nasadov. Omejili smo se le na nasade okoli hiš in naselij ter deloma tudi na zemljišča, neprimerna za druge kmetijske kulture. Nadaljnja ugotovitev je, da nimamo v Pomurju večjih strnjjenih sadnih nasadov, ki bi predstavljali večjo ekonomsko celoto, in da so večinoma vsi nasadi raztreseni in sajni bolj slučajno po osebni vnemi individualnih lastnikov zemljišč. Posledica te sadjarske zaostale situacije so nizki in nihajni podvrženi, nekvadratni pridelki. V takih okoliščinah niso možni ukrepi, ki bi dovedli do sodobne oskrbe sadnih nasadov. Najbolj občutijo tako situacijo kmetijske zadruge, ki prodajajo sadje slabe kakovosti, za katero ne morejo dobiti odgovarjajoče cene na domačem trgu.

UGODNI OBETI ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI

V soboški občini je že 24 krajevskih skupnosti. Vse imajo tudi svoje odbore, žal pa sta v njih le dve ženski. Kot napotilo za delo služijo krajevnim skupnostim statuti, prav tako pa imajo predpisana pravila za servisne službe. Zna no je, da so že v več primerih

— v Bakovcih, Rakičanu, Moravcih in na Cankovi — ustanovili svoje servise.

Nekateri izmed njih so sicer še v poskusni dobi, vendar je ledina že zorana. Največ je frizerskih in krojaških servisov, v načrtu pa je tudi več drugih servisov. Tako bodo v Pertoči ustanovili kolarški servis, na Cankovi kovaškega in podobno. V splošnem pa velja ugotovitev, da se krajevne skupnosti najbolj oklepajo dela s področja komunalnih vprašanj.

Ne glede na to, da se krajevne skupnosti v soboški občini šele organizacijsko utrjujejo, imajo prav vse pogoje za uspešen nadaljnji razvoj. Ugotovitve kažejo dalje, da je bilo doslej premalo skrbi za finančna sredstva. Zato bo treba v prihodnje temu vprašanju posvetiti več pozornosti. Delo najbolj napreduje in tudi uspehi so najbolj vidni tam, kjer so se zavzeli za stvar članov Zveze komunistov. Tam, kjer ti ne delajo, uspehov ni, zato bo kazalo pritegniti k delu tudi aktivne člane Socialistične zveze.

Kaj mi boš prinesla letos — šola? (Foto: Jože Olaj)

To toliko bolj, ker je naloga krajevskih skupnosti, da skrbijo za ugodnejše življenjske pogoje delovnih ljudi, zlasti pa naj nudijo pomoč družini in posameznikom, kadar gre za zadovoljitev njihovih vsakdanjih potreb. F. D.

Po statističnih podatkih, ki jih je prikazal v svojem referatu inž. Lado Jerše, je v Pomurju 3365 ha sadovnjakov, od tega na družbenih posevstvih 545 ha. V okraju je dalje 501 tisoč 950 sadnih dreves, med njimi 310.800 jablan, 36.000 hrušk, 86.400 češpelj in sliv, 30.850 višenj, 17.800 breštev, 3.500 marelic in 16.600 orehov. Vrednost sadja domače porabe (Nadaljevanje na 4. strani)

MAJHNA BILANCA POMURSKEGA SEJMA V GORNJI RADGONI — OD 15. DO 23. SEPTEMBRA 1962

Izpolnjena pričakovanja

V ponedeljek so zaprli Pomurski sejem v Gornji Radgoni. Čeprav je neugodno vreme precej vplivalo na udeležbo in tudi komercialni uspeh sejma, so pričakovanja v glavnem izpolnjena. Pomurski sejem je kot prireditelj, namenjena prvenstveno potrošnikom, dosegel že v prvi izdaji ugodno afirmacijo in tudi perspektivo za trajen obstoj v prihodnosti.

Preteklo soboto je Pomurski sejem obiskal tudi Jože Tramšek, sekretar za blagovni promet, gostinstvo in turizem pri izvršnem svetu LRS in se ugodno izrazil o tej prireditvi. Med drugim je dejal, da je zadovoljen z organizacijo sejma, še zlasti zato, ker je bila izpeljana z razmeroma zelo skromnimi finančnimi sredstvi. Določene pomanjkljivosti bo seveda potrebno odpra-

viti in zlasti izpopolniti potrošniški del sejma. Sejem zasluži vso pozornost tudi zategadelj, ker lahko izdatno prispeva k pospeševanju maloobmejnega prometa med dvema sosednjima državama.

Pomurski sejem v G. Radgoni je obiskalo v devetih dneh nad 35.000 ljudi iz Pomurja, drugih okrajev in sosednje Avstrije. Na radgonskem obmejnem bloku so v

sejmskih dneh naštel okrog 10.000 prehodov avstrijskih državljanov. Rekordni obisk — nad 15.000 ljudi — je Gornja Radgona doživela v sejmskih dneh prav preteklo nedeljo.

Na sejmu je bil kljub neugodnemu vremenu v blagovnem prometu dosežen dober komercialni uspeh. Prodali so za okrog 45 milijonov din različnega blaga, največ tekstila, konfekcije in pohištva. Najve-

čji komercialni uspeh sta imeli trgovski podjetji Merkur iz M. Sobote in Sloga iz G. Radgone. V gostinstvu predvidevajo nad 10 milijonov din prometa. V času sejma so zabeležili tudi znaten priliv deviznih sredstev. Tuji turisti so v sejmskih dneh zamenjali v našo valuto nad 73.000 avstrijskih šilingov samo v dveh radgonskih menjalnicah. Znatno (Nadaljevanje na 2. strani)

VREMENSKA NAPOVED
OD 26. SEPT. DO 7. OKT.

Okrog 26. septembra močnejše padavine z ohladičtvi, ki bodo verjetno trajale 2 do 3 dni, nato približno do 5. oktobra suho oz. lepo vreme, sprva hladno in slana, pozneje topleje.

Okrog 6. oktobra padavine z ohladičtvi. Dr. V. M.

Proti krivici in samovolji

Znano je, da pri občinskih ljudskih odborih, kjer je formiranje službe za prošnje in pritožbe sicer fakultativno, opravljajo načelniki občin odločevalci ali pa tajniki sami, ki so večkrat zadevo že reševali v prvi stopnji. Pri takem stanju bodo težko zaživele tudi odborniške komisije, kajti gonilna sila za uveljavljanje komisij bi morala biti slej ko prej služba. Služba zbira podatke o pritožbah in registrira dejstva in probleme, odborniška komisija pa ima nalogo da stvaram daje vsebinski poudarek in kritično noto.

Povast števila pritožb na merodajne republiške in zvezne instance opozarja torej na potrebo zboljšanja dela odborniških komisij in služb za prošnje in pritožbe pri ljudskih odborih. V občinah in okrajnih so namreč največje stvarne in zakonske možnosti za popraviljanje nezakonitih sklepov in nepravilnih postopkov posameznih organov in odgovornih oseb v javni upravi, v gospodarskih in drugih družbenih organizacijah in ustanovah. Podoba pa je, da je odnos nekaterih ljudi iz naše uprave do državljanov in zakonitosti

že postal pereč družbeni problem. Ta odnos je pogosto brezdušen in priča o samovolji, kakor da človek v naši družbeni skupnosti ne pomeni nič. Vrh vsega jemlje tak odnos pri naših državljanih z upanje v upravne organe.

Zato naj v prihodnje komisije in službe za prošnje in pritožbe delujejo energičneje na odstranjevanju nezakonitosti, površnosti v delu in proti birokratskemu odnosu organov javnih služb in odgovornih oseb nasproti državljanom ter vztrajajo na popravljanju vsake storjene krivice in samovolje. Nizek procent prošelj in pritožb, ki so bile doslej naslovljene na občinske in okrajne komisije za prošnje in pritožbe, priča o tem, da se še niso dovolj uveljavile, ker državljanji nimajo dovolj zaupanja, da bodo preko njih uveljavili svoje resnične zakonske pravice. Večkrat državljanji zaradi neaktivnosti organov za prošnje in pritožbe pri ljudskih odborih sploh ne vedo zanje. Ker se tudi služba pravne pomoči pri ljudskih odborih še ni dovolj razvila in ker se ponekod v zvezi z reorganizacijo Socialistične zveze uklinjajo komisije za pritožbe in predloge pri občinah in okrajnih, je neobhodno, da ljudski odbori posvetijo temu področju vso skrb. Občinske odborniške komisije za prošnje in pritožbe se redko sestajajo, včasih opravljajo, kot že rečeno, te posle sam tajnik ali tisti uslužbenec, ki je zadevo državljanu reševal že na prvi stopnji. Tudi služba za prošnje in pritožbe na okrajnih je potrebno sistematsko izboljševati, ker je od priprave seje v veliki meri odvisno uspešno delo komisije. Okrajne in občinske službe se še vedno ne angažirajo v zadostni meri in preverjanju vlog, ki jih dobijo od višjih organov, da bi tako omogočili pravilno in hitro reševanje zadev.

Predosnutek nove ustave

(Nadaljevanje s 1 strani)
sameznika in delovnega kolektiva, skupni interes družbene skupnosti. Izraža se pred vsem v nujnosti načelne enotnosti sistema, ki zagotavlja enake splošne pogoje za vse, družbenega plana, ki naj poskrbi za to, da bodo ustvarjeni najugodnejši pogoji za delo in materialni napredek države, in v medsebojni pomoči in solidarnosti...

Samoupravljanje v proizvodnji in drugih družbenih dejavnostih je v predosnutku postavljeno, je poudaril tovariš Kardelj, kot neodtujljiva pravica, ki jo delavci uresničujejo v delovnih organizacijah, v svojih gospodarskih in drugih samoupravnih združenjih, kot tudi v komunah in drugih družbenih organih. S tem v zvezi je tovariš Kardelj dejal:

«Človek ni samo občan, podanik države in vršilec državne volje na področju materialne graditve. Človek je subjekt, neposredni interes njegovega dela pa je cilj celotne akcije vseh družbenih organov...»

Naša Ustava je prva ustava v zgodovini, ki razčlenjuje te probleme in odnose v takšnem obsegu in na tak način. Toda to ne pomeni, da je to nekakšen naš eksperiment. Že desetletja so ta vprašanja na dnevnem redu družbenih dogajanj, dandanes pa še zlasti postajajo akutna ne le za napredek socializma, marveč tudi za aktivnost delavskega reda v kapitalističnih državah...

Seveda pa bomo o posameznih določilih, postavkah in načelih v teku razprave še razmišljali na tem mestu. P. D

Zato naj ljudski odbori na svojih sejah razpravljajo o dosedanem delu in problemih, ki ovirajo uspešnejše delo odborniških komisij za pritožbe in prošnje in ima na osnovi analize problemov, ki izhajajo iz njihovega dela, naj sprejmejo nadaljnje sklepe za popoboljšanje dela odborniških komisij in služb za prošnje in pritožbe. Taka razprava naj bo osnova za sprejetje mer za popoboljšanje stanja v tistih javnih službah, proti delu katerih se državljanji najpogosteje upravičeno pritožujejo ter za odstranjevanje drugih vzrokov za razne protizakonite in škodljive pojave. Ljudski odbori naj nudijo službam in komisijam za prošnje in pritožbe sistematsko pomoč in podporo da bi se tako uveljavile in usposobile za učinkovito opravljanje svoje naloge in za odstranjevanje raznih nepravilnih postopkov in nezakonitosti.

To je nekaj ugotovitev z razgovora o problematiki služb za reševanje prošelj in pritožb državljanov, ki je bil pred dnevi pri IS LRS v Ljubljani B. S.

Zadnje nedeljo je bil na sejmišču in pred vhodi velik naval. Vhode so slabo organizirali.

Pomurski sejem končan

(Nadaljevanje s 1. strani)

je porasel promet tudi v Zdravilišču Slatina Radenci.

Priveditelj je v času sejma anketiral okrog 1000 obiskovalcev. Čeprav opravljene ankete še niso dokončno analizirali, pa je že znano, da se je večina obiskovalcev pohvalno izrazila o sejmu in njegovih prireditvah. Ugoden odmev med obiskovalci dokazuje, da si podobnih prireditelj želijo tudi v prihodnosti. Nekateri so celo predlagali, da dvakrat letno — spomladi in jeseni. Za to pobudo se ogrevajo tudi letošnji razstavljalci na sejmu.

-sk

TEDEN BOJA PROTI TUBERKULOZI

O tuberkulozi kot nalezljivi in socialni bolezni je bilo že mnogo govora, pa le ne bo odveč, če ob tej priliki zapišemo še nekaj stvarnih podatkov.

Tuberkuloza je zahrbtna bolezen, ki ne prizanaša skoraj nobenemu organu človeškega telesa, vendar se pojavlja najčesteje kot obolenje dihal in je prav v tej obliki najnevarnejša, ker se pojavlja brez bolečin in se najlaže širi.

Povzročitelj tuberkuloze je Kochov bacil. Vdihavamo ga s prahom, zlasti če smo v bližini bolnika z odprto tuberkulozo, ki pljuje okrog sebe ali kašlja v nas, lahko pa se bacili prenašajo z dobitkom s človeka na človeka. V prvem primeru se bacili naselijo v

Leto za letom priredi jugoslovanski Rdeči križ teden boja proti tuberkulozi s široko zdravstveno propagando, da seznanj čim širši krog ljudi s problemom tuberkuloze in jih pritegne k sodelovanju.

Letošnji teden boja proti tuberkulozi poteka pod geslom: Z vsemi silami v borbo proti tuberkulozi, kar že samo poudarja važnost tega problema v naši državi sploh, za nas pa prav posebno v naših krajih.

dihalnih organih in začno svoje razdiralno delo. Treba je vedeti, da je velika večina ljudi celo pljuje kri, kar jih privede k zdravniku, druge odkrijejo slučajno ob serijskih ali fluorografskih pregledih in navadno nočejo verjeti, da so bolni. Bacili, ki pridejo z okuženo

hrano v naš organizem, pa uberejo drugo pot: Pridejo v prebavne organe in v kri, z njo pa v kak drug organ. Tako pride do črevesne, žlezne, kostne, očesne tuberkuloze, do tuberkuloze ledvic, jajčnikov, slepiča, do tuberkuloznega meningitisa. Kožna tuberkuloza je posledica z bacilom tuberkuloze okužene ranjene kože.

(Nadaljevanje na 6. strani)

PLENUM OBČINSKEGA KOMITEJA LMS V BELTINCIH

Pred kratkim je bil plenum občinskega komiteja LMS v Beltincih. Razpravljali so o jesenski setvi in o pripravah na bližnje konference vaških aktivov LMS.

Ni zgolj slučaj, da je mladina beltinske občine razpravljala o jesenski setvi in v zvezi s tem tudi o izvajanju agrotehničnega minimuma za pridelovanje visokorodnih sort pšenice, saj je glavni vir dohodkov na območju beltinske občine iz kmetijstva. Mladina beltinske občine si prizadeva, da bi kmetijstvo ne zaostajalo za časom. Hkrati želi mladina beltinske občine ustvariti čimboljše materialne pogoje za nadaljnje uspešno reševanje vseh problemov na vasi — bodisi v pogledu šolstva, prosvete, kulture, zdravstva, socialnega varstva, itd.

V nadaljevanju je bila razprava o pripravah na letne konference vaških mladinskih organizacij, ki bodo v mesecu oktobru t. l. Poudarili so, da

bodo na bližnjih konferencah temeljito analizirali svoje dosedanje delo, hkrati pa stvarno začrtali delo za bodoče. Ugotovili so tudi, da je bilo doslej premalo povezave med aktivni po posameznih vaseh, kar je pa oviralo uspešno delo mladinskih organizacij.

Ob koncu so razpravljali o pravilniku o tekmovanju mladinskih organizacij v čast VII. kongresa LMS. Poudarek je na zboljšanju metod dela mladinskih organizacij, uveljavljanju mladine v organih delavskega in družbenega upravljanja, klubskega dela, itd.

A. H.

„Mura“ je presenetila potrošnike

»Mura« bo v ponedeljek odprla ob Titovi cesti v Murski Soboti svojo sodobno urejeno trgovino — Trgovina bo imela na zalogi med drugim tudi polkonfekcijske izdelke, ki jih bo servisna delavnica dogotavljala po meri in to v nekaj urah.

»Mura«, tovarna oblačil, pletenin in perila bo v ponedeljek 1. oktobra odprla ob Titovi cesti v M. Soboti, v bivšem lokalu podjetja Borovo, svojo sodobno urejeno trgovino, ki bo nudila potrošnikom najrazličnejše moške obleke, moške plašče in otroško perilo ter pletenine. V tej trgovini pa bodo potrošniki lahko kupili tudi razno blago z majhnimi napakami in to po znatno nižjih cenah.

Razen svojih izdelkov pa bo tovarna v tej trgovini kot dopolnilni asortiment prodajala še moške klobuke, dežnike,

kravate in podobno blago. skratka: v tej trgovini bodo moški našli zase vse, kar potrebujejo.

Tovarna je odprla to svojo prvo trgovino z namenom, da bi lahko potrošnik v njej kupil celoten asortiman blaga in to po primernih cenah. Trgovina pa je namenjena tudi zato, da bo prebivalstvo lahko kupovalo tudi cenene tovarniške izdelke, ki imajo majhne napake. Ob vsem tem torej ni treba še posebej poudarjati, kako velikega pomena bo nova trgovina.

-js-

OB 20. OBLETNICI PIONIRSKKE ORGANIZACIJE

Letos praznuje pionirska organizacija 20. obletnico svojega začetka. Od ustanovitve dalje je zbiral v svojih vrstah vse otroke Jugoslavije, jih vzgajala v revolucionarnem duhu, senzanjala s krutostjo fašizma in nacizma, budila v njih najlepša čustva predanosti lastnemu narodu in OF ter manifestirala dejavnost pionirjev med NOB za ljudsko oblast, za partizansko vojsko v preziranju tujih osvajalcev.

V letih po osvoboditvi je ostala pionirska organizacija še nadalje koristna in priljubljena otroška organizacija. Sprito napredka dežele in bogatitve družbenega življenja je iz leta v leto bolj opuščala svoje toge organizacijske oblike, izpopolnjevala svoje delovne programe ter v letu 1950 spreminila sistem vodenja in načine dela z otroki tako, da je danes vzgojno zabavna otroška organizacija, ki zadovoljuje potrebe po igri, zabavi in telesni vzgoji, preko organiziranega kulturnega dela, izletov, pohodov, taborjenj itd. pa razvija vsa tista posebna nagibanja, ki prispevajo k pravilnemu in vsestranskemu razvijanju človeka.

29. september je namenjen proslavam te pomembne obletnice. Ta dan bo pouka prost dan in namenjen proslavam v vseh pionirskih okredih. Nanj se že ves mesec pripravljajo vsi pionirski krožki, ki bodo lahko prispevali kako točko h programu. Na delu so že pridno vsi pevski zbori. Pravčasno so dobili notni material za pesem »Pionirska pesem 20. obletnice« Janeza Kuharja, napev pa so se lahko naučili v radijski uri, da jo bodo lahko zapeli na svojih

proslavah. Na teh proslavah se bodo pionirji seznanili s slavno zgodovino svoje organizacije, z junaskimi dejanji poedinih pionirjev v času NOB in pomoči vseh pionirjev Jugoslavije pri obnovi porušene domovine. Poleg proslav bodo imeli ta dan tudi razne športne prireditve.

Osrednja proslava 20. obletnice pa bo 29. in 30. sept. v Ljubljani. Udeležili se je bodo pionirji iz vse naše republike po svojih delegatih. Svečano so jih izvolili že v juniju na odrednih konferencah. Iz Pomurja odpotuje na to proslavo 29. septembra 61 pionirjev — delegatov. V Ljubljani jih bodo sprejeli ljubljanski pionirji kot svoje goste za ta dva dni. Posebna svečanost bo v nedeljo, 30. septembra, ko bodo v dopoldanskih urah odkrili v Bloudkovem parku pred muzejem NOB spomenik pionirjem. To svečanost bodo lahko spremljali pionirji iz

vseh krajev Slovenije, kjer imajo televizijske ali radijske sprejemnike. Za ta spomenik so zbirali prispevke vsi pionirji Slovenije, kakor tudi družstva prijateljev mladine, da

bo to res spomenik naše mladine z veseljem in ponosom si ga bo ogledal vsak pionir, ki bo prispel v bodoče v Ljubljano.

vm

KOLEKTIV »MURE« JE PRAZNOVAL

Kolektiv »Mure«, tovarne oblačil, perila in pletenin je minulo nedeljo, kakor vsako leto, praznoval obletnico delavskega samoupravljanja. Člani kolektiva so se zbrali na proslavi v dvorani kina Park, kjer je spregovorila nekaj besed predsednica centralnega delavskega sveta Amalija Klanjšček.

V svojem nagovoru je zlasti orisala zadnje dosežke pri razširjevanju tovarniških zmogljivosti, kakor tudi strokovno

usposabljanje članov delovnega kolektiva, posebno še mlajših. Zlasti mlajše člane kolektiva je pozvala, da se čimprej vživijo v delo v tovarni in se zavzamejo za to, da se kar najbolj usposobijo.

To pomembno proslavo so popestrili s kar precej obširnim programom, ki so ga izvajali člani kolektiva sami.

Nastopili so recitatorji, pevci, telovadci ter folklorna skupina.

Niso nas pozabili!

Kolektiv tovarne oblačil, perila in pletenin »Mura« v Murski Soboti je 23. t. m. praznoval svoj letni praznik, na katerega je povabil tudi svoje nekdanje sodelavce — upokojeince. Po ogledu podjetja, ki se je v zadnjem času zelo razvilo in razširilo, so jih seznanili s sedanjim delom v podjetju, in pri zakuski ter dobri kapljici s kolektivom preživeli nekaj veselih uric, ki jim bodo osta-

na. Vse to je dalo praznovanju širok pečat.

le v prijetnem in trajnem spominu.

Vsi udeleženi upokojeinci se kolektivno tovarne »Mura« za to, da so se za svoj praznik spomnili tudi svojih upokojenih tovarišev in jih tako lepo sprejeli in pogostili, iz srca zahvaljujemo, ter jim želijo še mnogo uspehov pri razvoju njihovega podjetja. Upokojeinci Tovarne perila in težke konfekcije »Mura«

DA NAŠE SADJARSTVO NE BO VEČ PASTOREK

Belčica k posvetovanju o najaktualnejših problemih sadjarstva v Pomurju, ki je bilo v Gornji Radgoni 21. septembra

Vse tehtne ugotovitve, pobude, misli in predloge, ki smo jih slišali na nedavnem posvetovanju o najaktualnejših problemih sadjarstva v Pomurju v okviru Pomurskega sejma v Gornji Radgoni, ni mogoče strniti v nekaj vrst ali stavkov. Bilo je tudi precej kritičnih besed o napakah, smo jih delali doslej. Tako smo v preteklosti, med drugim, izbirali klimatsko neprimerne lege in nismo izbirali primernih tal, ko pa smo naredili nasade, nismo poskrbeli za človeka s potrebnim znanjem in voljo, ki bi ta nasad vodil. Žal se tudi danes še smatra sadjarstvo na družbenih posestvih kot pasturska panoga. Prekasno tudi sadimo, nimamo pa tudi specialnih strojev za sadjarsko obdelavo. Napake delamo dalje pri gnojenju, vse potrebne ukrepe pa bo moč opraviti le če bomo imeli ustrezno delovno silo. Za zdaj ekonomske note na družbenih posestvih še niso specializirane.

Ko sadje pridelamo, je važno, da vemo pridelano kvaliteto ohraniti. Pri sadju je namreč zelo važno, da ga pravilno pripravimo za trg, ki potrebuje le extra in prvorazredno kakovost. Zato je skrajni čas, da bi se proizvodnja in trgovina temu prilagodili. Napake delamo tudi pri obiranju. Prezgodaj obrano sadje ni kvalitetno, prepozno obrano pa se ne drži. Ogromna količina nam propade zaradi gnilobe, ker n'ima hladilnic, a tudi na teži izgubi sadje, če ni v hladilnici. Zato so nujno potrebna primerna skladišča s hladilnicami. Le na ta način bo moč povečati pridelok ne le po količini, temveč tudi po kakovosti. Spričo vsega tega je izredno važen tudi izbor sadja.

Svoj prav so imeli v razpravi na omenjenem posvetovanju tudi tisti, ki so ugotavljali, da dobivajo kmetijske zadruge za sadje težke milijone. Vlagajo pa v sadjarstvo zelo malo ali pa nič. Premalo je v sadjarstvu tudi iniciative, zlasti za levi breg Mure pa je značilno drobnolastniško gledanje na stvar. Kmetijske organizacije še danes nimajo prave predstave, kako naj bi naše sodobno sadjarstvo izgledalo. Ni prave specializacije ne na družbenih posestvih, še manj pa v kmetijskih zadrugah. Mnogo premalo smo naredili tudi glede kadrov, saj ni v kmetijskih organizacijah nikogar s strokovno izobrazbo in voljo, ki bi v nasadih delal. Potrebni bodo tudi organizatorji obnove. To toliko bolj, ker smo sadjarstvo doslej v celoti zanemarjali, tudi tisto, kar smo imeli, zlasti v zasebnem sektorju.

Potreba po specializiranih sadjarskih obratih v kmetijskih organizacijah je torej vedno večja in nujna. Sadjarstvo je bilo vsa leta doslej aktivno, čeprav je ekstenzivno. Kar zadeva bodoče plantaže, jih je treba urediti tam, kjer bo tudi zagotovljen uspeh, še prej pa bo treba poskrbeti dober sadni material in se v merilu okrajaja domeniti o vprašanju drevesničarstva. Pomikanje kadra je tudi na tem področju očitno in pereče. Ko bo določena lokacija bodočih plantaž, se bo treba pogovoriti, kje bodo skladišča in hladilnice; vsekakor v bližini nasadov in železnice.

Vse te in še druge probleme bo treba proučiti in pristopiti k njihovu sistematičnemu reševanju.

Nadaljna pobuda omenjena posvetovanja je, da je treba v proizvodne sadne okoliše vnesti tudi jagodičevje, s čemer bo moč dopolnilno zaposlovati sezonsko delovno silo. Razprava je dalje tekla tudi o tem, kako zagotoviti potrebna finančna sredstva za obnovo, (v celoti okrog 1000 hektarov, saj bo lahko na primer kmetijska zadruga Grad, ki je v soboški občini »specializirana« za sadjarstvo, obnovila le 10 do 15 ha. Pozdraviti pa kaže vsekakor pobudo Občinskega

ljudskega odbora v Murski Soboti, ki je z odlokom o agrotehničnem minimumu zajel tudi vprašanje vzdrževanja in obnove kmečkih sadovnjakov. S tem je sadjarstvo postavljeno v tej občini v isto vrsto z ostalimi poljiščinami. Glede obnove Goriškega kot sadnega okoliša se bosta pač morali obe sosedni občini sporazumeti. To velja tudi glede drevesnice pri Gradu. Vsekakor pa sta pri vsej problematiki v ospredju dve vprašanji: prvo je vprašanje obnove pri kmetijskih organizacijah, drugo pa vprašanje obstoječih ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov.

Naj bo tako ali drugače, omenjeno posvetovanje je pokazalo vse znake tega, da sadjarstvo v Pomurju v prihodnje ne bo več pastorek našega kmetijstva.

Bojan Sinko

SMO TIK PRED DVANAJSTO

TE DNI BI SE OBIČAJNO ŽE MORALA PRIČETI JESENSKA SETEV, VENDAR PA JE POSEGLO VMES VREME IN MARIKJE SE BO NEKOLIKO ZATAKNILO, KER NE BO MOČ O PRAVEM ČASU POSPRAVITI KORU. ŽE IN DRUGIH POLJIŠČIN, KI SO OBIČAJNE PREDHODNICE PŠENICI. TO DEJSTVO PA NITI NAJMANJ NE OPRAVICUJE ZAKAŠNJEVANJA V PRIPRAVAH ZA JESENSKO SETEV, SAJ MORAMO BITI SEDAJ ZARADI PREDVIJENE ZAKASNITVE NANJO TOLIKANJ BOLJ PRIPRAVLJENI.

O stopnji pripravljenosti pa naj zaenkrat spregovorijo poročila iz štirih kmetijskih zadrug, ki smo jih obiskali prav zadnje dni. Resume je približno tak: z dosedanjimi pripravami še vedno ne moremo biti povsem zadovoljni, zlasti kar zadeva kmetovalce in izpolnjevanje njihovih prvih obveznosti iz občinskih odlokov. 20. september namreč ni le nekakšen simboličen datum, marveč poudarjena stopnja priprav za široko družbeno akcijo, ki je pred nami. Zato niti tradicija ne opravičuje zaostajanja!

»Če bo potrebno, bomo z združnimi traktorji orali tudi ponoči, pri luči!« so nam povedali na delovišču kmetijske zadruge v Lendavi. Sicer pa imajo na tem delovišču že toliko prošelj za globoko oranje, da jih bodo s sedanjim številom sposobnih traktorjev le težko zmogli uresničiti. Štiri traktorje od sedmih so zategadelj rezervirali samo za oranje na njivah, ki so zajete v agrominimumu, ostali trije pa bodo na razpolago kmetovalcem za druge usluge. Zagotavljajo tudi, da bodo z univerzalno traktorsko sejalnico zmogli vso setev v agrominimumu, čeprav bo morda šlo malo trdo. Semena in umetnih gnojil imajo dovolj v skladišču. Semensko pšenico so celo sami preizkusili na kalivost, kajti pravijo, da se hočejo poprej pričrati, preden bodo kmetovalcem pripočevali

setev ustreznih sort pšenice. Izkušnje so jih namreč, da običajna izdobjavna oznaka pridelovalca še ni vedno zadostno jamstvo za kakovost semenskega blaga.

Tako je na delovišču lendavske zadruge, kako pa pri kmetovalcih? V občinskem odloku je zapisano, da je 20. september zadnji datum za prijavo potreb po semenih in umetnih gnojilih. Tradicija in običaji pa so tud tokrat opravičili svoje in se niso mnogo zmenili za termin v zakonskem predpisu občinske oblasti. »Naš kmet pride navadno dejali nekako v opravičilo, čeprav lahko tudi v tem primeru govorimo o spoštovanju ali nespoštovanju zakonskih predpisov, ki smo jih sprejeli zato, da bi še bolj zaščitili koristi družbe in posameznega kmeto-

valca. Tak predpis pa je tudi — agrominimum!

Na delovišču kmetijske zadruge so nam postregli s podatki, da do sobote še niso prejeli nobenih prijav iz Laško in Trilimov, iz Benice samo eno, iz Petišovca dve, iz Pinc šest itd. Kot najbolj problematično omenjajo Dolgo vas — ne toliko po prijavah, kot po tem, da se kmetovalci še vedno krčevito oprijemljejo pridelovanja soržice, mešanice rži in pšenice, ki daje zelo pičle pridelke. Nasprotno pa je Čentiba pri izvajanju agrotehničnih ukrepov najnaprednejša vas, čeprav so več odpora proti »nepotrebnim imeli pred tremi leti tod najnovotarjam« v kmetijstvu. Lastna praksa pa jih je prepričljivo demantirala; kmetovalci v tej vasi so namreč na nekaterih parcelah pridelali tudi do 40 q pšenice sanpastore in leonardo na hektar.

Čakajo na umetna gnojila

V radgonski kmetijski zadruzi računajo, da bo jesenska setev zakasnila zaradi prepočasne zorenja koruze in pospravila ostalih okopavin, ki so običajne predposevek pšenici. Precej je prispevalo muhasto vreme. Kljub temu pa so prav te dni do glave zaposleni s sklepanjem pogodb in prijavi v zvezi z agrominimumom. Na terenu je še kar ugodno razpoloženje, čeprav že tudi imajo opravka s posamezniki, ki jim, kot kaže, prepričevalna beseda ne bo zalegla. Največkrat niti ne gre za slabonamernost, prej za zaostalost, pa vendar ne bodo prav nič popuščali, čeprav bodo posamezne primere različno obravnavali. Vsako popuščanje se bo maščevalo že prihodnje leto, v to so prepričani tudi v radgonski zadruzi. Do 21. septembra je zadruga sklenila za 57 ha zemljišče pogodbe o pridelovalnem sodelovanju. V zamočvirjenih okoliših obravnavajo kmetijski strokovnjaki možnosti za uveljavljanje agrotehničnih ukrepov za vsak primer posebej.

Nekoristno bi bilo na pr. pripravljati umetna gnojila tam, kjer ne bi prinesla posebnih koristi. Saj se ne gremo akcijo zaradi akcije! Največ skrbi pa imajo zastran umetnih gnojil. Potrebujemo jih še 445 ton in jih še vedno niso dobili, čeprav so jih naročili pri podjetju Agrotehnika v Ljubljani že junija in julija. To podjetje jim je sicer sporočilo, da

so umetna gnojila že na poti od tovarne Zorka v Sabcu, toda dokler jih ne bodo dobili, bo glavna skrb ostala. Obveznosti iz pogodb je namreč treba izpolniti, v tem pa mora biti dosledna zlasti zadruga. Upajo, da je zalegla vsaj intervencija na republiškem sekretariatu za kmetijstvo. Gre namreč tudi za občutek zanesljivosti v tej akciji.

BLIZU PLANA

V soboški kmetijski zadruzi z optimizmom pričakujejo bližnjo jesensko setev. V tej zadruzi je optimizem tudi upravičen, saj potekajo pripravice zelo dobro, zaenkrat brez kakšnih večjih zapletljajev. Seveda pa bo tudi precej odvisno od vremena.

Zadruga je ukrenila vse potrebno za operativno izvedbo obveznosti iz občinskega odloka o uvedbi minimalnih agrotehničnih ukrepov. Umetna gnojila redno dotekajo, se-

menskih žit pa že imajo dovolj na zalogi. Do zadnjega torka so sklenili pogodbe o pridelovalnem sodelovanju za 705 ha zemlje in se tako že povsem približali uresnitvi svojih planskih obveznosti. Pridelovalno sodelovanje pomeni višjo stopnjo uveljavljanja agrotehničnih ukrepov, zato je prizadevanje zadrufnega vodstva in strokovnjakov na tem področju še posebej zelo pomembno.

V zadruzi so že tudi odkupili okrog 140 ha zemlje, zato imajo ugodne pogoje za pridelovanje visokomodnih sort pšenice tudi na drugih zemljiščih. Te bodo predvidoma posejali okrog 90 ha. Zdjaj si prizadevajo, da bi čimveč odkupljenih parcel združili v vsrže komplekse, ki naj bi bili na Tišini, v Murski Soboti in Nemčavcih. Arondacijski postopek opravljajo izključno sporazumno s prizadetimi kmetovalci, kar je prav gotovo velika prednost. Na Tišini v okolici zadrufnega skladišča bodo pridobili večji kompleks zemlje z arondacijskim postopkom odkupljenih parcel v Vanča vasi in Tropovcih, v k. o. Murska Sobotna arondirajo zemljišča v tako imenovani Novi tabli in Kotarih — tu bodo pridobili okrog 100 ha v eni parceli — v Nemčavcih pa za to vas in Markišavce. Pripravljajo pa se že tudi na arondacijo zemljišč v Črnelavskem kotu — pri Čontali. Prizadevajo si namreč, da bi lahko že letošnjo jesensko setev opravili na večjih parcelah, kjer je seveda omogočeno cenejše pridelovanje in pospravljanje pridelka.

Zastran mehanizacije ne bodo imeli večjih težav: z 19 traktorji, dvema univerzalnima traktorskima in 4 mrežnimi zadrufnimi sejalnicami ter 46 zasebnimi sejalnicami bodo namreč lahko setev opravili tako, kot to velevali predvideni agrotehnični ukrepi.

ZAMUDNIKI SO ZNANI

V okolšu kmetijske zadruge Beltinci so najprej dokaj temeljito opravili na vaških sestankih Socialistične zveze. Kdor je količkaj hotel, je lahko zvedel, za kaj pravzaprav gre v letošnji jesenski setvi; za krepak korak naprej, ki ga bodo morali napraviti prav vsi kmetovalci, čeprav še nekateri omahujejo. Na listi jih imajo kakih petdeset, ki niso dolejš pokazali nobene pripravljenosti, da bi se pridružili ogromni večini kmetovavcev v občini. Tej neznamni manjšini, ki je ostala gluha za dobronamerno poslanstvo SZDL, pa letos ne bodo več popuščali, tako so nam zagotovili v zadruzi in na občini. Če ne bo šlo drugače, bodo segli tudi

po skrajnem sredstvu — odvezmu zemlje za določen čas. Se na bolje, pravijo, so se odrezali kmetje v Dokačevju. Svoje potrebe so prijavili stodontno. Potem v Lipovcih, razen enega primera seveda; Marije Tratnjek na hišni števil 8. Ta zamudnica pa ima več sopotnikov tudi v drugih vaseh: v Beltincih Mirka Baligača (250) in Štefana Vereša (191), v Izakovcih Ivana Krapca (75), Ludvika Maučeca (53) in Jožeta Režonja (61), v Odrancih Matijo Kovača (229), Alojza Smodiša (105) in Marijo Raduha, v Gančanih Jožeta Lipiča (71) in Ivana Zvera (175), v Melincih Ivana Juro (82) in Matijo Pozderca (111), v Lipi Ivana Tkalca (kovača), v Bra-

toncih Pavla Horvata (27)... Morda pa se bodo zamudniki tik pred dvanajsto le spomnili na svojo obveznost? Nekateri se sicer izgovarjajo, da bodo umetna gnojila in semena že naročili, samo pri domači zadruzi ne. Zajec pa bržčas ne tiči v tem grmu!

Naj zapišemo, da so se kmetijski strokovnjaki skupno s krajevnimi odborniki SZDL mučili v vsaki vasi po tri dni in je lahko pač vsak kmetovalec izpolnil svojo dolžnost. Drugače pa je zadruga pripravila dovolj semenske pšenice in umetnih gnojil. Težave utegnemo imeti s pšenico francoske sorte, za katero so se kmetovalci odločili šele v zadnjem času, saj jo hočejo sejati namesto domače sorte U1. Zadruga pa na to preusmeritev ni bila dovolj pripravljena, čeprav si prizadeva, da bi zagotovila tudi dovolj semena te pšenice.

PO NOVIH POTEH

(Nadaljevanje s 1 strani) be in tržnih viškov znaša v našem okraju 319.700.000 dinarjev, od česar odpade na kmetijska gospodarstva 56 milijonov 300.000 dinarjev, na kmetijske zadruge pa 1.800.000 dinarjev. Zasebni sektor dobi v Pomurju od sadja 261 milijonov 600.000 dinarjev, tržni viški ob dobri sadni letini pa znašajo 1239 vagonov za jabolane, hruške, češplje in slive.

Po omenjenih referatih in razpravi je bilo na posvetovanju slišati več predlogov, k

bi jih lahko v kratkih besedah takole strnili:

Izdelati je treba mikrorajonizacijske sadnih okolišev z inventarizacijo zemljišč za sadjarstvo; uvesti moramo tudi pogodbeno pridelovanje, ker potrebujemo kvalitetno in količinsko sadje za notranji promet; uvesti je treba sortiranje in prodajo sadja po kvalitetnih razredih JUS, v kolikor to še ni izvedeno; potrebno je prejeti občasne tečaje za prevzemalce; urediti moramo sadjarstvo pri kmetijskih or-

ganizacijah v specializiranih ekonomskih enotah; izdelati je treba program razvoja sadjarstva v naslednjih petih letih; zbrati moramo čim več lokalnih in lastnih finančnih sredstev ter začeti z obnovo sadovnjakov na široki fronti; potrebno je zgraditi sadna skladišča v predvidenih centrih (M. Soboti, G. Radgoni, Ljutomer); v proizvodnih centrih bo potrebno organizirati dobro zasnovano strokovno sadjarsko službo, ki bo v stalnem stiku s proizvajalci in bo skrbela za celotno izvajanje

vseh tehničnih ukrepov v nasadih; urediti drevesnico pri Gradu za proizvodnjo sadik za plantažne nasade in poskrbeti za strokovni kader.

Sadjarski obrati naj uredijo lastna čebelarstva, naposled pa bo treba uveljaviti sadni izbor in ne dopustiti, da se sadijo manj vredne in slabo rodne sorte.

Ekološki in ekonomski programi Pomurja omogočajo pridelovanje kvalitetnega sadja, predvsem zimskih sort jabolok. B. Š.

OBRAZLOŽILI SO JIM SETVENI PROGRAM

Krajevni odbor SZDL, Negova je pred jesensko setvijo sklical v Ivanjševcih, Stavešincih, Ivanjcih in pri Negovi sestanke s kmetovalci ter jih natančno seznanil s setvenimi

programi in novimi ukrepi. Čeprav je bilo popreje ponekod čutili med kmetovalci majhen odpor, so pozneje z razumevanjem sprejeli nove ukrepe.

PREDVSEM KOORDINIRANI NAPORI

- Po gospodarskih rezultatih v prvih osmih mesecih sodeč, bodo socialistična obrtna podjetja letošnji družbeni načrt izpolnila, nekatera pa celo znatno preseгла.
- Pred dvema letoma so še nekatere obrtne gospodarske organizacije izkazovale poslovno izgubo, zdaj pa več takih primerov ni, saj so nekatera podjetja zelo akumulativna in imajo že tudi močne poslovne sklade.
- Število obrtnih podjetij se iz leta v leto zmanjšuje; podjetja posameznih strok se namreč združujejo zaradi boljšega izkoriščanja osnovnih in obrtnih sredstev, smotrnejše investicijske politike in ugodnejšega uveljavljanja delavskega upravljanja v večjih podjetjih.

To so v glavnem

TRI ZNACILNOSTI,

ki v zadnjem času spremljajo razvoj in rast socialistične obrti.

Glavna ovira hitrejšemu razvoju že obstoječih in ustanavljanju novih obrtnih podjetij je pomanjkanje kvalificiranih in visokokvalificiranih strokovnih kadrov v obrti. Prizadevanja so usmerjena k temu, da bi postavili v drugačen položaj učno dobo vajencev posameznih strok in tudi posamezne vrste vajeniških šol. Gre predvsem za skrajšanje učne dobe in sistematičnejši, praktični pouk v vajeniških šolah, ki se že pripravljajo in prilagajajo novemu sistemu verificiranih poklicnih šol. Tako naj bi bilo doseženo predvsem stimulativnejše vključevanje mladine v tovrstne šole.

V preteklih letih so občine vlagale investicijska sredstva pretežno v izgradnjo industrije, zdaj pa je že čas, da posvetijo večjo pozornost tudi investiranju v socialistično obrt, kajti brez odločneje usmeritve na tem področju tudi ne moremo pričakovati večjih rezultatov.

PROCES IZUMIRANJA

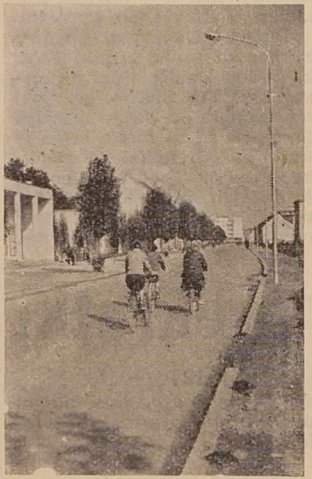
manjših obrtnih podjetij ali celo posameznih obrtnih strok (mliinska podjetja, krojaštvo, čevljarstvo, kolatstvo itd.) je logika našega gospodarskega razvoja, ki ga spremlja zmanjševanje potreb po tovrstnih storitvah zaradi vse bolj uveljavljene mehanizacije in konkurence industrijskih proizvodov. Kaže pa, da bo potrebno posvetiti večjo pozornost krajevnim in stanovanjskim skupnostim, ki bodo morale s servisnimi delavci bolj dopoljevati potrebe potrošnikov po posameznih uslužbnostnih storitvah. S tem prizadevanjem pa ne smemo v skrajnosti; težnja posameznih krajevnih ali stanovanjskih skupnosti, da bi vključile v svoj poslovni okvir predvsem do-

brodoče obrtne stroke, je lahko tudi družbeno neupravičena in škodljiva; navadno se skriva za njo tudi težnja posameznih obrtnikov, da bi pod firmo servisa delali predvsem za svoj račun. Nekateri že dobro uveljavljene servise v okviru stanovanjskih skupnosti (na pr. frizerska salona v Ljutomeru in M. Soboti) bo potrebno čimprej osamosvojiti.

Pomanjkanje nekaterih obrtnih zmogljivosti bo kazalo v prihodnosti odločneje nadomeščati z vključevanjem v že obstoječa, razširjena obrtna podjetja in ustanavljanjem novih obrtnih obratov. Kmetijske zadruga pa naj bi v svojem aktivnostnem okviru bolj skrbele za obstoj in razvoj raznih obrtnih strok, ki so pravzaprav dopolnilno kmetijski dejavnosti (kovaštvo in kolarstvo).

UPADANJE ZASEBNE OBRTI

Je iz leta v leto bolj očitno in je predvsem rezultat napredujočega industrijskega razvoja, ki vedno bolj izpodriva nekoč klasične obrtne izdelke ali storitve (čevljarstvo, krojaštvo, mlinarstvo, mla-

tličarstvo). Samo letos do 1. septembra je v soboški okolici odločeno 63 imetnikov obrtnih dovoljenj, medtem ko je 31

ljudi nanovo zaprosilo za dovoljenje. Med 50 obrtnikov je začelno odločilo 28 in je pričakovati, da jih polovica ne bo več obnovila obrti.

Sporodno z odločitvijo o obrti pa narašča število šušmarjev. V nekaterih obratih (krojaštvo in šivalstvo) je to še posebej kritično. Tako nimajo v vsej len-dovski ali petrovsko-salovski občini niti ene šivilje, ki bi imela obrt, v Ljutomeru so brez moškega krojača itd. Tudi šušmarstvo izven podjetij se močno razšča, saj je vedno več ljudi, ki po delu v podjetju šušmarijo doma, v nekaterih primerih celo z orodjem in surovinami podjetij. Tako ugotavljajo v M. Soboti, da se je zaposlilo v družbenih obratih 11 krojačev, vendar pa vsi tudi delajo doma.

Tržna inšpekcija sicer izvaja nadzorstvo nad šušmarji in jih pripravlja za kaznovanje vendar pa je uspeh minimalen spriču dokaznih zahtev. Stranke, ki se poslužujejo usluge pri šušmarjih, namreč v dokaznem postopku često govorijo celo v prid obdožencem.

V zadnjem času postaja šušmarstvo že družbeni problem, ki ga bomo uspeli odstraniti le s skupnim sodelovanjem vseh družbenih činiteljev, ki lahko k temu količaje prispevajo.

Tako so prihajali šolski otroci na Pomurski sejem

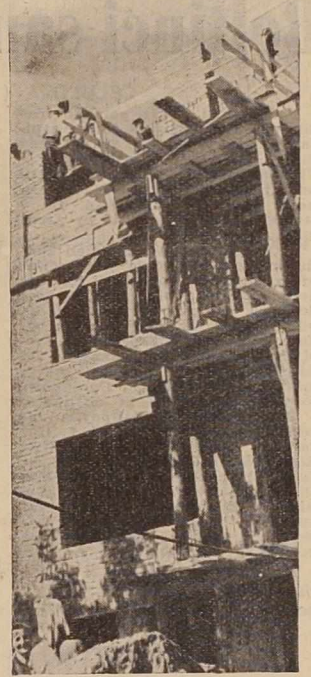
Stanovanjska izgradnja na novih tirniah

Ugotovitve kažejo, da je bilo v lanskem letu v soboški občini dograjenih v družbenem sektorju kar 142 stanovanj, v zasebnem pa 85 stanovanj. V prvi polovici letošnjega leta pa smo po razpoložljivih podatkih zgradili v družbenem sektorju le 47 stanovanj, pa čeprav znašajo investicije za stanovanjsko izgradnjo za leto 1962 300 milijonov dinarjev.

Kje je vzrok, da letošnji rezultati niso ugodnejši? Stanovanjska izgradnja bi bila tudi letos še večja, v kolikor bi bila pravočasno pripravljena urbanistična dokumentacija, ki bi omogočila gradnjo na večjih, komunalno urejenih zemljiščih. Ovira za uspešnejšo stanovanjsko gradnjo je bilo tudi pomanjkanje primernih načrtov, ki bi omogočili gradnjo cenenejših in raznovrstnejših stanovanj glede na možnosti in potrebe.

Kaže, da bo letos v družbenem sektorju gotovih in vseljivih 98 stanovanj. Vrh tega je podoba, da bodo zasebniki v letošnjem letu dokončali 40 stanovanj v mestu in 84 na podeželju. To pomeni torej 124 novih stanovanj v zasebnem sektorju. Razmah individualne izgradnje bi bil še večji, vendar to preprečuje omejevanje posojil. To je upravičeno, saj bi se sicer M. Sobota razširila še bolj kot sedaj, ko leži na 204 ha površine. Zato pa imajo zasebniki možnost graditi v zazidalnem okolišu, se pravi, da se vključijo v blo-

kovski sistem gradnje. Zal pa je ta odziv bolj slab.

Nedvomno je res, da je bil dorepanji sistem gradnje pre-

drag. Tako so stala dvosobna stanovanja 4,5 do 5 milijonov dinarjev, trosobna pa 5,5 do 6 milijonov dinarjev. Kot novo obliko nadaljnje stanovanjske izgradnje omenjajo sistem stanovanj za tržišče, t. j. da podjetja sama gradijo stanovanja in jih potem prodajajo. K temu so v Murski Soboti že pristopili in bodo v prvem obdobju zgradili kar 82 stanovanj, od tega eno tretjino garsonjer, eno tretjino enosobnih in eno tretjino dvosobnih stanovanj. Cene so v primerjavi s prejšnjimi zelo primerne in znašajo od 2,4 do 3 milijone dinarjev. Prostornina stanovanja pa je 40 m².

Kar zadeva zbiranje sredstev za stanovanjsko izgradnjo, teče široka politična akcija v podjetjih in ustanovah z vsemi člani kolektivov o načinu vlaganja od dela osebnih dohodkov in to od vseh, za tiste, ki stanovanj ne imajo, pa tudi za one, ki so stanovanja že dobili od družbe. Osnovnega pomena pa je, da bo akcija v kralji zlatišča, ki so že globoko vsidrana in po katerih je predvsem družba dolžna skrbeti za stanovanje. Zato je treba odločno povedati vsem, da je v bodoče predvsem vsak sam odločujoč činitelj za reševanje svojega stanovanjskega vprašanja, družba pa mu pri tem rada pomaga.

Končno pa se upravičeno postavlja dejstvo, da je moralna obveza vseh tistih, ki jim je družba že rešila ta problem, da sedaj tudi oni gmotno podprejo rešitev teh problemov za ostale člane kolektivov. Tu je važna tudi beseda osnovnih organizacij ZK in njihova prepričevalna vloga.

F. D.

Več novih servisov

SVET STANOVANJSKE SKUPNOSTI V MURSKI SOBOTO IMA TUDI SVOJ IZVRŠNI ODBOR IN ODBOR ZA MATERIALNO IN FINANČNO KONTROLO TER VEČ KOMISIJ, MEDTEM KO OBSTAJA V DOMU PIONIRJEV UPRAVNI ODBOR. SVET ŠTEJE 21 ČLANOV, ŽAL PA MED NJIMI NISO VSI DELAVNI.

Na svojih minulih sejah je svet med drugim ugotavljal, da bo potrebno pri stanovanjski skupnosti ustanoviti še nove servise, ki naj bi predvsem služili zaposleni ženi. To velja predvsem za družbeno prehrano, nego bolnikov na domu, varstvo otrok do 3. leta na domu in pralnico. Pri teh servisih meni omenjeni svet, da ne bi smela biti odločujoča rentabilnost obstoja in da bi bilo treba kriti izgube z dotacijami. Kazalo pa bi tudi ustanoviti redna podjetja pri stanovanjski skupnosti, oziroma pripojiti podjetja »Kroji« in »Obrtniki« v M. Soboti. Obe podjetji naj bi bili kot podjetji v okviru stanovanjskih skupnosti. Tako bi lahko dobro organizirani servisi ali podjetja pri stanovanjski skupnosti s svojimi dosežki krili izdatke servisov, ki so namenjeni zaposlenim ženam (servis za čiščenje stanovanj, dom pionirjev, popravljanje nogavic in kemena čistilnica, medtem ko so ostali tako namenjeni predvsem hišnim svetilnicam in ostalim običajnim). Na ta način bi odpadla dotacija občinskega ljudskega odbora stanovanjske skupnosti. V servisih pa bi tudi treba preiti iz načina dela po urnih postavkah na nov sistem nagajevanja po učniku.

Med komisijami je najbolj aktivna komisija za družbeno pre-

hrano, ki si prizadeva urediti redno menzo za delovne kolektive in ostale v mestu. Za zdaj sicer že obstajajo v nekaterih kolektivih takiki samostojni obrati, kjer pripravljajo tople obroke za člane svojih kolektivov. Razumljivo pa je, da bo potrebno v bodoče smelo naprejšje reševati problem družbene prehrane po obstoječih zamislih.

Prav tako aktivno dela poravnalni svet pri stanovanjski skupnosti. Ta je v lanskem letu sprejel 57 predlogov, poskus poravnave pa je uspel v 37 primerih. V prvem četrtletju tega leta pa je bilo sprejetih 14 predlogov. V osemih primerih je poskus poravnave uspel, v petih pa ni. Nerešena je ostala le ena zadeva.

F. D.

(Konec)

Zato so jo odloki ljudskih odborov večji del izpustili iz svojega izbora. Uporabi jo bomo le še na slabših zemljah, kjer ne moremo uporabiti dobre agrotehnik in tam, kjer ne moremo pričakovati visokih pridelkov drugih sort. Važnejše lastnosti priporočenih sort pšenice so te-le: Etoile de Choisy je francoskega izbora. Je golica, srednje visoke rasti, odlične rodovitnosti in zelo odporna proti poleganju ter rji. Zori kasneje, rabi pa boljše zemlje in je občutljiva na gljivične bolezni in vremenske razmere ob oploditvi. Odlično vzdržati zimske mraz.

Leonardo je prav tako golica, tudi srednje visoka in odlično rodovitna. Pri nas prav dobro prezimi, ne polega in je odporna proti rji. Tudi ona zahteva boljše zemlje. Zori rano, je italijanskega izvora. San pastore je od italijank kmetovalcem najbolj poznana. Ponekod jo cenijo, drugod pa jo opuščajo. Je tudi golica, nekoliko nižje rasti, zelo rodovitna in prav tako dobro odporna proti mrazu, poleganju in rji. Sodi med zelo rane, se rada osipa in zahteva dobro zemljo.

San Marino je novejša italijanska sorta. Za razliko od ostalih je resnica. Sicer je pa visoke rasti, dobro rodovitna

tudi odporna proti mrazu, raje polega. Sodi med rane sorte in je manj zahtevna glede kakovosti zemlje.

Hellkorn je avstrijskega izvora in je priljubljena med kmetovalci ob avstrijski meji. Je golica, visoke rasti in prav dobre rodovitnosti. Njena odlika je, da odlično prenaša zimski mraz, ni pa tako odporna na poleganje. Od vseh sort je najbolj pozna, občutljiva je na rjo in jo rada stišča. Danes že zagotovo vemo, da moramo pričakovati visok pridelok in ob polni uporabi dobre agrotehnik tudi dober finačni učinek le, če smo zasejali primerno gostoto oz. dosegli zadostno število klasov na kv. meter površine bo dal dober pridelok in izplačilo vlaganja. Glede na to bomo po hektarju uporabili naslednje količine semen oz. posejali po enem kv. metru tole število zrn:

Etoile de Choisy, Leonardo, San Pastore — 220—240 kg ali 550—600 zrn Hellkorn, San Marino — 180—200 kg ali 450—500 zrn U-1 — 160—180 kg ali 400—450 zrn.

V bolj hladnih legah, kjer so prilike za prezimitev neugodne, bomo te količine še po-

večali za toliko odstotkov, za kolikor je uporabna vrednost semena manjša od 100. Da bomo gostoto kar se da pravilno nastavili, moramo že doma preizkusiti in uravnati sejalnico. Četudi to ni najtežji posel, ga opravimo običajno kar na pamet. To se nam rado maščuje v preredki setvi.

Ko smo posejali, bomo morali poleg dognanjevanja skrbeti tudi za nego posevka. Od najvažnejših ukrepov je va-

žljivo tudi pomagali pri zasaditvi, kar bi bilo prav, saj bo salovnjak služil le za potrebe šolske kuhinje in tako koristil njihovim otrokom.

Novost uredbe obveznega nošenja copat učencem v šolskih prostorih je povzročila pri nekaterih roditeljih precej nepotrebnega negotovanja. Če bi ti roditelji vedeli, da je večina šol to stvar že uvedla in da korist zdravlju otrok, najbrž ne bi negotovali.

Zadnje, a tudi važno opravilo je žetev. S kombajnom žanje-mo pšenico v polni zrelosti, ročno pa v voščeni zrelosti, oz. ob prehodu v polno zrelost. Sorta San Pastore terja zgodnjo žetev, ker se rada osipa. Zgodnejšo žetev bomo opravili tudi tedaj, ko grozi nevarnost, da bo rja poslabšala kvaliteto zrnja.

Opisana agrotehnik je le pripomoček, ki ga bo prilagoditi glede na potrebe, izvirajoče iz raznih okoliščin, predvsem pa bolj ali manj ugodnih vremenskih razmer, ki še vedno odločno vplivajo na pridelok, četudi lahko z dobro agrotehniko učinek neugodnih vremenskih prilik dobro ublažimo. Zato bomo sprejemali še navodila in opozorila, ki jih bo objavljali radio in časopisi ter se posluževali nasvetov kmetijske službe v svojih zadnjih.

Priredil inž. Edo Perhavec

KAKO BOMO DOSEGLI čim večje pridelke pšenice

NOVE UNIFORME IN GASILSKE CEVI

Negovski gasilci so si z nedavnim srečolovom pridobili nad 150 tisoč dinarjev, ki so jih namenili za nakup novih cevi in uniform. Ugotavljajo pa, da bodo rabili za te namenje še več sredstev.

PRED KRAJEVNIM PRAZNIKOM V V. POLANI

Krajevni odbor SZDL v Veliki Polani je pred kratkim začel s pripravo za proslavo krajevnega praznika. Praznovanje bodo začeli že 26. septembra in bo trajalo do 30. septembra. V tem času bodo meli vrsto prireditev, med drugim tudi kulturne in folklorne prireditve ter poljedelsko razstavo.

VPRASANJE: V letu 1958 sem kupil zemljišče, ki v zemljiški knjigi ni bilo prepisano na prodajalca...

ODGOVOR: V kolikor je pogodba sklenjena v pisni obliki, je veljavna in ste na podlagi nje upravičeni, da zahtevate, da prodajalec izpolni svojo obvezo...

Lahko pa pride tudi do slučaja, da odstopite od pogodbe. V tem primeru morate prodajalcu dati naknadni rok, za spolnitev obveze...

Skoraj 400 litrov krvi

Letošnja krvodajalska akcija je tudi v našem okraju že pri kraju in moramo reči, da je bila dobro organizirana.

je, ki so skušali zajeti kar najširši krog ljudi. Kakor smo zvedeli na Okrajnem odboru Rdečega križa v Murski Soboti...

zabeležili kar 693 vpisov ter odvzeli skoraj 200 litrov krvi. Nekoliko slabše pa je krvodajalska akcija izpadla v občini Ljutomer...

udariti, da so si tudi tam tako krajevne organizacije kot občinski odbor Rdečega križa prizadevali, da bi bil uspeh kar najboljši.

Krajevni odbor SZDL v Petišovcih

Na svoji nedavni seji je krajevni odbor SZDL v Petišovcih razpravljal o doseganju delu organizacije Socialistične zveze v svojem kraju.

zaščite, ki doslej v kraju ni obstajala. Dalje so razpravljali še o gradnji otroškega vrtca, ker je lendavski preveč oddaljen.

Glede tega, ker v kraju ni trgovine in gostilne, je odbor omenjene krajevne organizacije SZDL sklenil, da je treba rešiti vprašanje trgovine. Le-ta je nujno potrebna, saj morajo ljudje hoditi 4-7 km daleč v Mursko Središče ali v Lendavo.

vo. To je daleč, zlasti nerodno pa je pozimi. Naposled je odbor sklenil v vasi organizirati prostovoljno nabiralno akcijo za dograditev gasilskega doma, čigar prostori naj bi služili tudi drugim organizacijam.

V občini Petrovci-Šalovci pa so ob letošnji krvodajalski akciji zabeležili 312 vpisov ter odvzeli 78 litrov krvi. To je za tako majhno občino vsekar lep uspeh.

Mala kronika

Z MOTORNIM KOLESOM POVOZIL PEŠCA. Dne 16. tega meseca je motorist Vinko Ivančič iz Kopa zakrivil prometno nesrečo v Biserjanah, kjer je povozil Franciško Balek iz Biserjan.

NEPRAVILNA VOZNA KOLESARJA. Istega dne je prišlo do prometne nesreče na odseku Murska Sobotica-Crnske meje in sicer med kolesarjem Jakobom Skrabanom in voznikom osebnega avtomobila Stefanom Lovrenčičem iz Strigove.

Voznik osebnega avtomobila je peljal v smeri Murska Sobotica-Tropovci. Nasproti so se v tem času peljali trije kolesarji. Ko je privozil že v neposredno bližino, je nenadoma zapeljal Jakob Skraban vstric s kolesarko Marijo Koren, ki se je ustavljala. Kolesar je nato zavozil na levo stran cestišča pred nasproti vozeči avtomobil.

SPLASIL SE JE KONJ. Do prometne nesreče je prišlo dne 15. tega meseca v Mačkovcih. Voznik 6-tonskega avtomobila Konrad Pohl je pravilno prehitel vprežno vozilo. Ko je pripeljal vstric s vprežnim vozilom, je nenadoma splasil konj in skočil v prednji del karoserije avtomobila.

III. kolo v pomurskih rokometnih ligah

VISOKA ZMAGA LENDAVE

Po II. kolu v pomurskih rokometnih ligah lahko ugotovimo, da je med posameznimi ekipami dokajšnja razlika. To zlasti velja za Lendavo, ki je v nedeljski tekmi proti moštvu Sloge doživela zelo visoko zmago na domačem terenu.

ESS : AGROSERVIS 11:19 (4:11). Slaba igra obeh moštev, zlasti Agroservisa, ki bi po pričakovanju moral bolj potrditi svojo premoč. Domačinom, mladi ekipi ESS ki jo sestavljajo igralci nižjih letnikov, kondicijsko in fizično slabši nasprotnik, ni šlo od rok.

BELTINCI : KROG 27:25 (13:14). V derby tekmi je domači Partizan slavil svojo prvo zmago na vrstnikom iz Kroga. Igralci obeh moštvo so ves čas igrali hitro, pozitivno in po obojestranskem menjavanju rezultata je uspelo domačinom zmagati.

MOPED, 2-sedežni, uvožen, v dobrem stanju, prodam. Naslov v upravi lista. M-873. KRAVO, mlado, dobro mlekarico, prodam. Naslov v upravi lista M-877.

LENDAVA : SLOGA 31:4 (12:2). Težma ni dala možnosti, da bi lahko obe moštvi prikazali zmogljivosti. Sloge je bila preslabša na sprotiku, tako da so Lendavčani streljali samo na gol, ne da bi prikazali lepo igro.

ELAN : TEKSTILEC 21:29 (10:14). Gledalci, bilo jih je okoli sto, so z zadovoljstvom gledali sportno fair igro obeh moštvo. Gostje so bili ves čas uspešnejši, saj so diktilirali domačinom hitro igro in tempo, katerega niso mogli vzdržati.

TURIST : RADENCI 8:28 (6:14). Novo ustanovljeno moštvo Partizana v Slatina Radencih je v svoji drugi tekmi kot gost slavilo zmago proti Turistu. Tekma tehnično ni bila na višini, zlasti ne igra domačinov, ki so proti koncu izgubljali živce.

ČESTITKA. Vidi in Feriju CAGRANU ob družinskem prazniku - rojstvu sina - iskreno čestitam! Ljubitelji šaha.

OKRAJNA KOŠARKARSKA LIGA I. kolo. Sobotica, 29. septembra 1962 ob 19.30 Elan : ESS v telovadnici gimnazije; nedelja, 30. sept. 1962 ob 10. uri: Partizan M. S. : Ljutomer na igrišču gimnazije.

V M. Soboti: ob 10. uri Sobotica II : Rakičan, del. Svatina, sod. Benkovič-Zelodec, Sadl. V Bakovcih: ob 15. uri Bakovci : Brazda, del. Kemperle, sod. Puhan-Zelodec, Sadl. V Beltincih: ob 8.30 uri Beltinci : Nafta ml., sod. Roudi; ob 10. uri Beltinci : Gradbenik, del. Mohorko, sod. Sušec-Roudi, Glavač. V Šalovcih: ob 11. uri Šalovci : Radgona ml., sod. Sabo; ob 14. uri Šalovci : Pušča, del. Bakoš, sod. Celec-Sabo, Podsek. V Bogojini: ob 15. uri Bogojina : Planika, del. Vratarič, sod. Kozar-Koren, Vas.

POMURSKE ROKOMETNE LIGE Sobotica, 29. septembra: Igrišče pri Gimnaziji: ob 16.00 uri SSTV : TURIST, sodnik Roudi. Nedelja, 30. septembra: Igrišče pri Gimnaziji: ob 9.00 SLOGA : ELAN, sodnik Dolgov; ob 10.10 TEKSTILEC : ESS, sodnik Ambroš; ob 11.15 SLOGA : GRAFIČAR, sodnik Obal.

Šolski odbor pri Ekonomski srednji šoli v Murski Soboti razpisuje za šolsko leto 1962/63 vpis slušateljev v oddelke za odrasle in sicer za 1. oddelk v Murski Soboti in 1. oddelk v Ljutomeru.

OKRAJNA Odbojkarska LIGA III. kolo. Sobotica, 29. septembra 1962: v Beltincih: Beltinci : Krog ob 16. uri, M. Unger; Nedelja, 30. septembra 1962: v Šalovcih ob 11. uri: Šalovci : Radgona, Bakoš; v Puconcih: Puconci : Apače ob 10. uri, Bajc; v Moštancah: Moščanci : Sobotica ob 10. uri, Fraček; v Vidmu ob Ščavnici: Videm : Dijaški dom ob 10. uri, Topolovec.

Disciplinske kazni: Franc Kuhar, NK Puconci, s prepovedjo igranja za dobo 4 mesecev; Ludvik Feher z ukorom; Stanko Mauček, s prepovedjo igranja na 3 tekмах za prvenstvo; tekma Šalovci : Veržej je registrirana s 3:0 v korist Veržaja, ker sta nastopila v moštvu Šalovec dva neregistrirana igralca; tekma

Gradbenik : Sobotica II je registrirana s 3:0 v korist NK Sobotica, ker je v moštvo Gradbenika nastopil Franc Požega, ki ni registriran za Gradbenika. Protij tem sklepom je dopustna pritožba v roku 8 dni.

Oddelki bodo odprti samo v primeru, če se prijavi najmanj 25 kandidatur. Pogoji: 1. dovršena osemletna šola; 2. starost najmanj 18 let; 3. službeno razmerje. Vsak kandidat mora predložiti priporočilo gospodarske organizacije oziroma ustanove, kjer je zaposlen ter garancije, da bo šolo lahko obiskoval in plačeval šolnino, ki jo bo določil šolski odbor.

Čudni potniki

28. 1. »Hej vi! Kdo pa ste in odkod prihajate?« Dečki so obstali kot vkopani. Za beg ni bilo prepozno, toda mož bi kmalu našel vse mesto nanje in dobili bi jih, še preden bi se prav zavedli. »Iz Maribora smo prišli,« je rekel Angel. Kaj bi lagal, ko je mož govtivo vedel, da je vlak prispel pravkar iz Maribora. »Na počitnice gremo v Pekel. Ta ima teto tam.« Pokazal je na Joca, ki se je ves zgrbil pod težkim pogledom moža. »Na duhovne vaje nas je poslal naš veroučitelj,« je nenadoma bleknil Emil.

29. Vsi in možakar tudi so bili presenečeni nad tem odgovorom. Stroge poteze v obrazu so mu postale strožje, učiteljske. »Tako,« zategnil. Potem se mu je posvetilo. »Obraz se mu je zjasnil in rekel je skoraj sladko: »Malo počakajte tu. Takoj se vrnem. Vidim, da ste lačni in tudi kak bonbon vam bo prav prišel. Tu ostanite!« je zdaj zapovedal in jih s pogledom prikolal na tla. Potem je odšel v bližnjo trgovino. Dečki so v trenutku spregledali igro. »Pobegnimo,« je šepnil Angel. »Vsak v svojo stran, med hiše. Dobimo se zunaj mesta.«

30. Prvi je bil na mestu Joco. Veljal je za najhitrejšega tekača v šoli. Kmalu se mu je pridružil Angel. Zadnji je prispel Emil. Sedel so na parobek gozda. »Skoraj so nas,« je pljunil v cestni prah Angel. »Mest se bomo izogibali in skupaj tudi ne smemo hoditi.« Potem so se napotili po cesti, ki je vodila skozi gozd in čez čas prišli spet na trdno poljsko cesto. Levo in desno je valovalo zlato pšenično klasje. Zemlja je dehtela. Dečki so vpijali ta vonj, čutili svobodo, ne da bi zdaj mislili na daljni cilj.

31. Hodili so že dve uri. Pokrajina je valovila, polja so zamenjali hribočki, te zopet kratek pas gozda, potem travniki, ki jih je sekal kak poteček, pa ponovno polja, polja. Bilo je lepo, toda dečke je motilo nekaj, kar je bilo močnejše od vse te lepote: oglašal se je neumljeni glad. Tisto malo, kar so imeli s seboj, so že davno pospravili. Premagovali so se, toda vedeli so, da ne bodo mogli dolgo vzdržati. Prvi se je oglašil Joco: »Lačen sem.« »Jedi! Bomo šele jutri,« je odgovoril Angel.

32. »Kje pa?« si je hotel Joco zagotoviti hrano vsaj v besedah. »Pri prvem kmetu.« Medtem se je znočil in dečki so se ustavili pred gozdom, ki je bil zdaleč največji med vsemi, katere so prehodili doslej. »Tu bomo prenočili,« je odločil Angel. »In zakurili ogenj.« Potegnili je vžgalice iz žepa. »Hitro, naberimo suhljadi!« Fant si nista dala dvakrat reči. Kmalu je ležal velik kup suhih vej na ognju, Angel je podtaknil in zagorelo je visoko in lepo. »Prijetno bo ležati ob ognju,« je pripomnil Joco in si grl roke. »Saj ne bomo kurili vsi noč.«

33. Joco je bil razočaran. »Zeblo nas bo.« »Nič zato, se bomo stisnili.« Ne bi šli raje h kakemu kmetu, je še šil Joco. »Tu ni daleč naokoli nobenega. Pa tudi prevarano je še. Se spomniš tistega možakarja? Glavo stavim, da je bil učitelj.« To je učinkovalo. »Skoda, da nimamo šotora,« je pripomnil Emil. »Ne bo nas konec,« je odbil ost Angel. »Pogaslmo ogenj. S peto so pogasili tlečo žerjavico. Zdaj je bila tema popolna in z njo je prešla v dečke tesnoba, podobna strahu. Stisli so se drug k drugemu, tesno, in se objeli. Potem so zaspali.

